

Scientific journal
PHYSICAL AND MATHEMATICAL EDUCATION
Has been issued since 2013.

ISSN 2413-158X (online)
ISSN 2413-1571 (print)

Науковий журнал
ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНА ОСВІТА
Видається з 2013.

<http://fmo-journal.fizmatsspu.sumy.ua/>

Пономаренко Н.П. Формування мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики: аналіз опитувань та анкет. *Фізико-математична освіта*. 2019. Випуск 2(20). С. 130-136.

Ponomarenko N. Formation Of Speech Competence Of The Junior Specialists On Journalism: Analysis Of The Surveys And Questionnaires. *Physical and Mathematical Education*. 2019. Issue 2(20). P. 130-136.

DOI 10.31110/2413-1571-2019-020-2-021
УДК 378.6.091.12:811.161.2]:07

Н.П. Пономаренко
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, Україна
Natalia_P@ukr.net
ORCID: 0000-0001-7857-0976

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ІЗ ЖУРНАЛІСТИКИ: АНАЛІЗ ОПИТУВАНЬ ТА АНКЕТ

АНОТАЦІЯ

У статті здійснено аналіз стану формування мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики. Автор систематизує результати опитувань та анкетувань щодо стану формування мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики, які було проведено з викладачами та студентами вище зазначеної спеціальності, та окреслює ключові характеристики сформованості мовленнєвої компетентності студентів, готовності викладачів до формування мовленнєвої компетентності.

Формулювання проблеми. Як свідчить аналіз теле-, радіопродукції, різних видів видань, серед кваліфікованих працівників медіасфери спостерігається недостатній рівень сформованості мовленнєвих навичок і вмінь, недостатній ступінь розвитку вміння побудови висловлень без порушення мовленнєвих норм. Відповідно високий рівень сформованості професійної мовленнєвої компетентності фахівців із журналістики сприяє підвищенню професійної майстерності та професійної самореалізації. Водночас стан мовленнєвої компетентності фахівців медіасфери є важливим чинником формування мовленнєвої компетентності громадян, адже медіасфера – візирець для більшості реципієнтів у вивченні мови та опануванні мовленнєвих умінь та навичок.

Матеріали і методи: аналіз, анкетування, опитування викладачів та студентів, узагальнення та систематизація отриманих результатів.

Результати. У результаті опитування та анкетування студентів і викладачів Машинобудівного коледжу Сумського державного університету, Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені м. Грушевського, Коледжу Університету сучасних знань визначено низький рівень сформованості мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів з журналістики, що пояснюється низкою причин: недостатнім рівнем готовності викладачів, які працюють зі студентами спеціальності 061 Журналістика у ЗВО I-II р.а., до формування мовленнєвої компетентності студентів вище зазначеної спеціальності. Сформована мовленнєва компетентність майбутніх фахівців із журналістики сприяє високому рівню виконання компонентів його професійної діяльності. Актуальною проблемою підготовки студентів спеціальності 061 Журналістика у ЗВО I-II р.а. вважаємо пошук ефективних методів і прийомів формування мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики.

Висновки. Згідно з результатами опитування, проведеного серед студентів спеціальності 061 Журналістика («Видавнича справа та редагування») та викладачів спеціальності, окреслено стан формування мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів з журналістики. Освітяни та здобувачі освіти вказали на проблеми формування мовленнєвої компетентності (недостатня кількість часу, низький рівень методичного забезпечення з дисциплін, завантаженість викладачів додатковими формами роботи, концентрація уваги під час вивчення української мови як загальноосвітнього предмету на підготовці до складання зовнішнього незалежного оцінювання), причини низького рівня сформованості зазначеної компетентності у випускників (двомовне середовище, панівний стан російської мови в ЗМІ й Інтернет-середовищі) та наголосили на ефективних формах роботи з метою формування компонентів мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики. Подальшого вивчення потребують особливості впровадження педагогічних технологій навчання у процес формування мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: майбутній молодший спеціаліст із журналістики, мовленнєва компетентність, формування мовленнєвої компетентності, заклад вищої освіти I-II рівнів акредитації, викладач, анкети, опитувальник.

ВСТУП**Постановка проблеми**

Спеціальність 061 Журналістика («Видавнича справа та редагування») – класична журналістська спеціальність, яка забезпечує підготовку фахівців для різних сфер: друковані та інтернет-видання, тележурналістика, радіожурналістика тощо. Дослідження «Моніторинг та інформаційне моделювання ЗМІ» наукового відділу Інституту журналістики та наукова розвідка «Про найпоширеніші помилки в медіа» доктора філологічних наук, професора Олександра Пономарева дають підстави констатувати порушення мовних та мовленнєвих норм представниками медіасфери; зокрема, означені дослідження виокремлюють порушення таких мовних норм: акцентуаційних, орфоепічних, граматичних, лексичних, логічних, змістових. О. Пономарів наголошує: «Вади мовно-культурного плану в медіа потрібно усувати, долаючи комплекс меншовартості, аби посісти гідне місце поміж цивілізованих народів світу» (Пономарів, 2017). Це дає підстави стверджувати, що стан формування мовленнєвої компетентності фахівців сфери журналістики наразі є актуальним питанням.

Аналіз актуальних досліджень

Проблема формування мовленнєвої компетентності є об'єктом вивчення вітчизняних та зарубіжних науковців: формування мовленнєвої компетентності фахівців різного напрямку (Н. Бідюк, Т. Гороховська, А. Загнітко, В. Ісакова, Л. Мацько, Г. Онкович, О. Семенов, С. Шевчук, І. Ющук та ін.); педагогічні технології формування культури мовлення студентів закладів вищої освіти (Л. Барановська, О. Гоголь, Т. Рукас, Н. Тоцька, О. Штепа, С. Шумовецька та ін.). Дослідниця Л. Мацько зазначає, що «рівень володіння фаховою метамовою (терміносистемами, фразеологією, композиційно-жанровими формами текстотворення) та рівень мовного іміджу соціальних ролей» (Мацько, 2001) є найвищим рівнем формування мовної особистості. Мовна особистість, за О. Семенов, – це людина, яка володіє сукупністю здатностей і характеристик, що обумовлюють створення і сприйняття нею текстів, які вирізняються структурно-мовною складністю, глибиною й точністю відображення дійсності (Семенов, 2010).

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (Закон, 2014) одним із нагальних питань вищої освіти є якість освітнього процесу, до чинників якості освітнього процесу відносимо також формування в майбутніх фахівців вмінь усного й писемного мовлення, відбору мовленнєвих засобів в залежності від завдань професійного спілкування.

Попри наявні наукові праці, проблема формування мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики у процесі професійної підготовки, для яких уміння володіти словом є обов'язковим компонентом майбутньої фахової діяльності, потребує подальшого наукового дослідження.

Мета статті

Метою статті є визначення стану сформованості мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Аналіз філософської, соціологічної, психолого-педагогічної літератури з проблеми формування мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів з журналістики у процесі професійної підготовки свідчить, що різні аспекти цієї проблеми знайшли своє відображення в таких вимірах: філософія і соціологія культури (Г. Васянович, І. Іванова, М. Каган); сутність мовленнєвої діяльності (І. Зимня, О. Леонтьєва та інші); поняття мовленнєва компетентність (О. Горошкіна, М. Пентиліук, Л. Мацько, О. Семенов та інші). Одностайності щодо сутності поняття «мовленнєва компетентність» серед наукових досліджень немає. Мовленнєва компетентність у лінгводидактиці розглядається як: компетентність, в основі якої – лінгвістична компетентність (Загальноєвропейські Рекомендації); оволодіння мовними нормами, її словниковим запасом (О. Горошкіна); оволодіння вміннями вести діалог, сприймати і відтворювати монологічні висловлення різних стилів, жанрів, видів мовлення (М. Пентиліук); практичне оволодіння мовою (Є. Божович); дискурсна компетентність (Є. Бастрикова); опанування мовою (Ю. Апресян).

Узагальнення наукових досліджень та практичний досвід викладання студентам спеціальності 061 Журналістика («Видавнича справа та редагування») дозволяє припустити, що мовленнєва компетентність – це інтегрована якість особистості, що поєднує ціннісні установки, комунікативні знання, уміння, навички, які забезпечують творчу самореалізацію особистості у сфері професійного спілкування, вирішення низки поставлених професійних творчих завдань. Невід'ємними складниками означеної компетентності є такі знання та вміння: знати особливості різних функціональних стилів і типів мовлення; уміти грамотно, послідовно, логічно формулювати думки; уміти оперативно застосовувати знання з мови відповідно до мовленнєвої ситуації; уміти створювати висловлювання різних типів, стилів, жанрів із урахуванням мовленнєвої ситуації; правильно вживати синтаксичні конструкції, використовуючи різну будову відповідно до мети висловлення; уміти дотримуватися норм українського мовленнєвого етикету. Здатність особистості до мовленнєвого спілкування та вміння слухати – це одна з найважливіших особистісно-професійних рис фахівця з журналістики. Мовна особистість фахівця з журналістики, на нашу думку, має таку внутрішню будову, у якій мовна, мовленнєва та комунікативна складові є ключовими.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для досягнення мети використано такі методи: аналіз, анкетування, опитування викладачів та студентів, узагальнення та систематизація отриманих результатів.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

З метою аналізу стану сформованості мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики протягом 2015–2019 рр. нами здійснено аналіз законодавчих документів, освітньо-кваліфікаційних програм підготовки молодших спеціалістів спеціальності 061 Журналістика («Видавнича справа та редагування»), навчальних програм, підручників, навчальних посібників, проведено цілеспрямоване педагогічне спостереження за освітнім процесом у закладах вищої освіти I-II рівнів акредитації, бесіди, опитування, інтерв'ювання (усні й письмові), тестування, вивчення результатів навчальної діяльності (контрольних, курсових робіт) серед студентів. Завданням підготовчого етапу є: з'ясувати рівень розуміння поняття «мовленнєва компетентність», ціннісного ставлення студентів різних курсів до професійного мовлення, потреби в опануванні вміннями й навичками мовлення; проаналізувати навчально-методичний супровід формування мовленнєвої компетентності (лекції, практичні, семінарські заняття, самостійної та індивідуальної роботи) майбутніх фахівців із журналістики.

Серед компонентів мовленнєвої компетентності нами виділено: ціннісно-мотиваційний, мовленнєво-комунікативний, рефлексивний компоненти. Задля визначення рівня сформованості цих рівнів розроблено анкети, запитання, завдання.

У ході цієї наукової розвідки проаналізуємо результати підготовчого етапу цього дослідження. З метою визначення рівня актуальності проблеми формування мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики у процесі професійної підготовки, а також з'ясування розуміння викладачами особливостей перебігу процесу формування мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики під час опанування фаховими дисциплінами, української мови за професійним спрямуванням та української мови як загальноосвітнього предмета проведено констатувальний етап педагогічного експерименту, що включав, зокрема, опитування, бесіди з викладачами, студентами; анкетування викладачів, які працюють зі студентами спеціальності 061 Журналістика, та студентів закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації (далі – р.а.), та аналіз отриманих результатів; аналіз письмових робіт (для виявлення ступеня розвитку рефлексивних механізмів й індивідуальних особливостей самооцінки студентів). Проведено аналіз навчальних програм та контрольні зрізи на базі Машинобудівного коледжу Сумського державного університету, Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені м. Грушевського, Коледжу Університету сучасних знань.

Для конкретизації готовності здійснювати формування мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики викладачам було запропоновано відповісти на низку запитань анкети. Усього опитано 38 викладачів, до яких увійшли викладачі з педагогічною та фаховою освітою. Анкети мали питання змішаного типу. Одне з питань стосувалося розуміння викладачами сутності поняття «мовленнєва компетентність». 52% опитаних змогли чітко дати відповідь на запитання, а решта – відчували труднощі. Зокрема, 10,7% респондентів обмежувались знаннями граматики мови. Дехто з викладачів пов'язує мовленнєву компетентність винятково з володінням знань із граматики мови, налагодженням комунікації зі співрозмовником (21,4%). Серед опитаних є й такі, які зазначили, що термін «мовленнєва компетентність» охоплює великий спектр особливостей мови, але конкретизація цих особливостей викликала труднощі (10,7%). Отже, значна частина викладачів не володіє достатніми знаннями про мовленнєву компетентність й не в повній мірі зосереджується у своїй професійній діяльності на специфіці її формування (рис. 1).

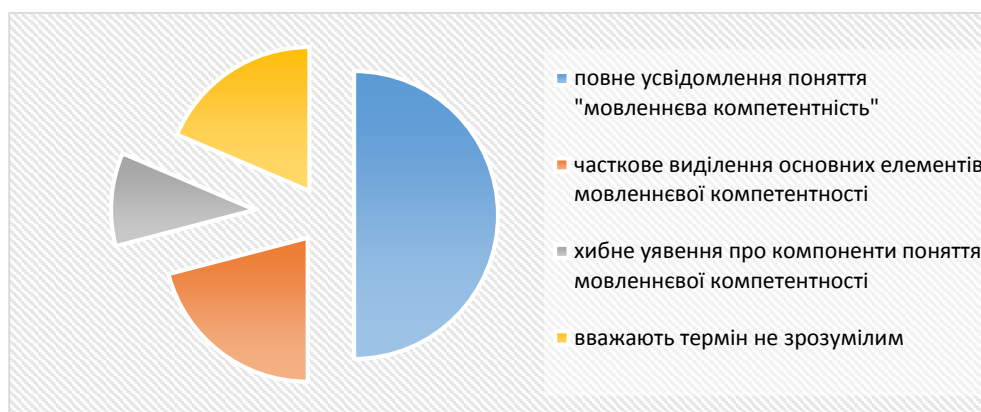

Рис. 1. Рівні розуміння поняття «мовленнєва компетентність» викладачами студентами спеціальності 061 Журналістика закладу вищої освіти I-II р.а.

Такі результати переконали у важливості проведення додаткової роз'яснювальної роботи з викладачами, перш ніж перейти безпосередньо до формувального етапу педагогічного експерименту. Щодо питання «Чи задоволені Ви як викладач рівнем сформованості мовленнєвої компетентності випускників спеціальності 061 Журналістика»? 40% опитаних були категорично незадоволені, решта – «швидше так, ніж ні». Зауважимо, що повністю задоволених рівнем сформованості мовленнєвої компетентності молодших спеціалістів з журналістики не виявлено.

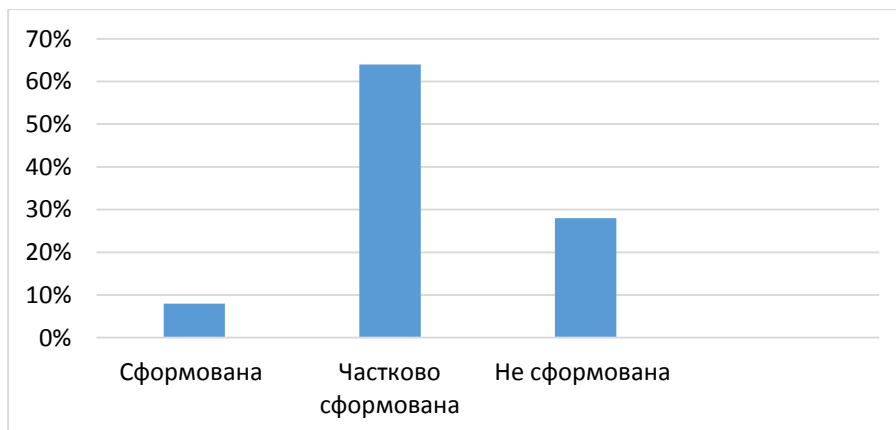

Рис. 2. Рівні сформованості мовленнєвої компетентності студентів спеціальності 061 Журналістика (на думку викладачів)

З метою визначення сформованості мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики викладачам запропоновано оцінити відповідними цифрами рівень сформованості низки компонентів мовленнєвої компетентності студентів спеціальності 061 Журналістика: 5, 4, 3 – сформовані; 2, 1 – частково сформовані, 0 – не сформовані. У процесі оцінки сформованості компонентів мовленнєвої компетентності опитані повинні були зважати на власний досвід, власні спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю студентів, аналіз різних типів їхніх робіт. Викладачі мали звертати увагу на: готовність до різнопланової навчальної роботи; уміння характеризувати одиниці мовлення; комунікаційно виправдано робити вибір мовних засобів; виявляти та уникати помилок під час роботи з різними видами текстів. Результати аналізу відповідей, засвідчили, що, на думку викладачів мовленнєва компетентність майбутніх молодших спеціалістів із журналістики частково сформована у 64%, не сформована – у 28% і у 8% – сформована (рис. 2).

Викладачам також запропоновано назвати умови підвищення рівня сформованості мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики. Більшість опитаних наголошували на ефективності позааудиторної роботи зі студентами (участь та організація конференцій, вікторин, круглих столів тощо); акцентували увагу на збільшенні годин на вивчення дисциплін філологічного спрямування, аргументуючи необхідність поділу на підгрупи, індивідуальної роботи зі студентами, залучення до читацьких клубів, пояснюючи це низьким рівнем читання серед студентів. Незначна кількість опитаних зазначили, що мовленнєва компетентність майбутніх молодших спеціалістів із журналістики залежить від набутих знань у закладі загальної середньої освіти.

Задля визначення труднощів в опануванні мовленнєвими вміннями викладачам було запропоновано визначити також рівні сформованості умінь мовленнєвої компетентності студентів: низький, середній та високий. Аналіз результатів показує, що викладачі відзначають високий рівень володіння такими вміннями: аналізувати тексти різних типів і жанрів, редагувати власне й чуже висловлення та вміння розрізняти види текстів за комунікативною ситуацією. На середньому: самостійно редагувати, конструювати власне висловлення, будувати висловлення відповідно до форми, самостійно працювати з навчальною літературою, на низькому рівні: вести діалог, дотримуючись вимог мовленнєвого етикету. Результати опитування свідчать про недостатній рівень володіння студентами, на думку опитаних, комунікативними вміннями й навичками. Отже, залишається актуальною робота з усунення огріхів і помилок, які викладачі помічають у мовленні студентів.

Опитані також звернули увагу на активне вживання суржикю, на що впливає низка причин: білінгвальне оточення, панівне становище російської та англійської мов у засобах масової інформації, інтернет-просторі тощо.

Також викладачам поставлено питання «Які види робіт для розвитку мовленнєвої компетентності молодших спеціалістів із журналістики Ви застосовуєте?». Результати свідчать, що формування мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики має здебільшого формальний характер, викладачі послуговуються традиційними методами, прийомами, засобами навчання (Таблиця 1).

Таблиця 1

Використання різних видів роботи викладачами для формування мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики

Види роботи	Показник використання (%)
Завдання в тестовій формі	90%
Самостійна робота з навчальною літературою	40%
Інтерактивні методи	20%
Творчі проєкти	92%
Мовленнєві ситуації проблемного характеру	10%
Мовленнєві ситуації творчого характеру	10%
Конструювання власного висловлення за поданою схемою	80%
Аналіз мовного матеріалу	10%

Високий рівень використання конструювання власного висловлення за поданою схемою та завдання в тестовій формі пояснюється спрямуванням на підготовку до складання Державної підсумкової атестації у формі зовнішнього незалежного оцінювання (далі – ЗНО), в основі якого – тести, а одна із частин завдань – це написання власного висловлення за чітко запропонованою структурою (*Характеристика, 2018*). Провідними причинами невисоких результатів, на нашу думку, використання інших форм роботи є низький рівень проінформованості педагогічних працівників про інноваційні перспективні підходи до навчання мови та недостатня кількість навчального часу.

У програмі дисципліни «Українська мова» загальноосвітнього курсу є модуль (*Антонюк, 2018*), відведений на створення проєкту удосконалення власного мовлення як фінального етапу вивчення української мови як загальноосвітнього предмету, вважаємо саме цим пояснюється 92% позитивних відповідей на питання «Чи використовуєте Ви на заняттях з української мови метод проєктів?». На питання «Чи сприяє, на Вашу думку, метод проєктів на формування мовленнєвої компетентності молодших спеціалістів із журналістики? Проілюструйте відповідь» лише 8% опитаних дали обґрунтовану відповідь, 13% – розгорнуту відповідь. Освітня зазначили, що такий вид роботи підвищує інтерес до навчання, стимулює пошукову роботу, розвиває критичне мислення та творчість, прагнення вдосконалити мовленнєву компетентність, активізує вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, аналізувати та зіставляти факти. Отже, можемо стверджувати, що метод проєктів є ефективною формою навчання мови та формування мовленнєво-комунікативного компоненту мовленнєвої компетентності молодших спеціалістів із журналістики.

Наступне питання стосувалось педагогічних підходів, якими послуговуються викладачі під час формування мовленнєво-комунікативного компоненту мовленнєвої компетентності. Як свідчать відповіді опитаних, лише 10% надали перевагу особистісно орієнтованому підходу, 10% акмеологічному, функційно-стилістичному – 20%. Під час обговорення опитування освітяни аргументували свої відповіді великою завантаженістю іншими видами роботи, окрім навчально-

методичної, що спричиняє відсутність інтересу до пошуків нових форм, методів, шляхів навчання мови. Низький рівень професійної мотивації викладачів вважаємо однією з причин низького рівня сформованості мовленнєвої компетентності молодших спеціалістів із журналістики.

Для об'єктивності проведення підготовчого етапу до анкетування й опитування було долучено студентів 1-3 курсів. Опитування охопило 238 студентів, серед яких представники трьох навчальних закладів I-II р.а. (зазначених вище), які готують студентів спеціальності 061 Журналістика. Результати опитування свідчать, що більшість студентів не володіє уявленням про поняття «мовленнєва компетентність»: 60% вказали, що мовленнєва компетентність – це рівень володіння мови, 20% – не змогли сформулювати визначення, 18% респондентів мають здебільшого чітке уявлення про «мовленнєву компетентність».

Здобувачі освіти здебільшого необ'єктивно оцінюють рівень сформованості мовленнєвої компетентності: студенти, які мають середній і низький рівні навчальних досягнень з української мови (висновки зроблено на основі аналізу контрольних та курсових робіт), впевнені, що рівень сформованості мовленнєвої компетентності – достатній та високий. Опитані серед мовленнєвих труднощів зазначили: росіянізми, слова-паразити, недостатнє знання термінології, тавтології, нерозрізнення значень паронімів, труднощі перекладу з російської та англійської на українську, вміння формулювати власні думки.

З метою характеристики сучасного стану сформованості мовленнєвої компетентності молодших спеціалістів із журналістики студентам запропонували відповідати а питання «Які види робіт на заняттях філологічного спрямування, на Вашу думку, сприяють формуванню мовленнєвої компетентності?». Результати засвідчують те, що студенти вважають найбільш ефективними: проектну, інтерактивну, комп'ютерну, дослідницьку технології (рис. 3).

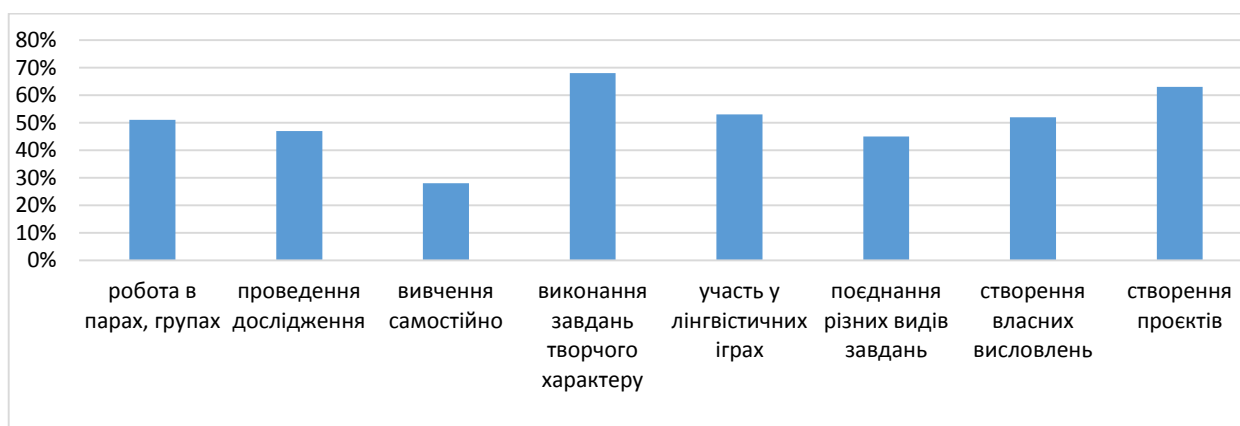

Рис. 3. Види робіт, що сприяють розвитку мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів з журналістики (на думку студентів)

На запитання «Що впливає на Ваше мовлення?» студенти зазначали: засоби масової інформації, мережа Інтернет (соціальні мережі, новинні сайти, відеоканали (зокрема, YouTube)), суржик тощо.

Нині в процесі підготовки студентів закладів вищої освіти викладачі послуговуються, як традиційними, так й інноваційними методами навчання, в основі яких зазвичай лежить діалог як вільний обмін думками про умови вирішення тієї чи іншої проблеми та характеризуються високим рівнем активності студентів (Холковська, 2014). У ході бесід з викладачами у рамках нашого дослідження з'ясувалось, що більшість з них застосовують метод інформування, водночас зазвичай не використовують завдання та вправи комунікативного спрямування; вправи, якими послуговуються освітяни, здебільшого направлені на репродуктивні вміння.

Аналіз опрацьованих наукових джерел та інтерв'ювання з фахівцями, які працюють у медіасфері, дає підстави стверджувати, що видавці називають такі характеристики сучасного редактора: досконало володіє рідною та знає іноземні мови, здатен написати текст, проектувати різні види видань системно й концептуально, на соціокультурному тлі, одразу на кількох платформах.

ОБГОВОРЕННЯ

Запропоновані результати обговорено на засіданнях циклової комісії спеціальності 061 Журналістика Машинобудівного коледжу Сумського державного університету (протокол № 10 від 06.06.2018р.), Барського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. М. Грушевського (протокол №9 від 05.06.2018р.), впроваджено в модернізацію освітнього процесу студентів спеціальності 061 Журналістика та включено теми, пов'язані з інноваційними формами навчання мови в роботи методичних рад навчальних закладів. Зазначені результати передбачають адаптацію відповідно до особливостей навчального закладу, контингенту викладачів (система перекваліфікації викладачів, молоді викладачі, викладачі зі стажем, викладачі з педагогічною чи фаховою освітою) та студентів.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Отже, результати проведеного нами дослідження засвідчили, що стан сформованості мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів з журналістики недостатньою мірою відповідає сучасним соціально-економічним потребам.

Наше дослідження підтвердило, що викладачі часто послуговуються методами, які не забезпечують повноцінне формування мовленнєвої компетентності студентів спеціальності 061 Журналістика, а як результат не формують конкурентноспроможного фахівця. Водночас спостерігається негативна тенденція серед освітян: значна кількість з них не повною мірою змогли окреслити поняття «мовленнєва компетентність» студента.

Вбачаємо перспективним вивчення особливостей впровадження педагогічних технологій навчання в процес формування мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів з журналістики. Результати проведених нами педагогічних спостережень свідчать, що недостатній рівень сформованості мовленнєвої компетентності створює певні труднощі не лише в ході опанування фахом, а й у реальній професійній діяльності.

Зазначене постає оптимальним підґрунтям для розробки моделі формування мовленнєвої компетентності майбутніх молодших спеціалістів із журналістики.

Список використаних джерел

1. Антонюк Т.М., Авдіковська Л.М., Кабаненко А.М., Ковалевська Л.Б., Стрижаківська О.С. Українська мова. Модельна навчальна програма для закладів освіти, що здійснюють підготовку молодших спеціалістів на основі базової загальної середньої освіти. URL: <https://imzo.gov.ua/2018/09/28/navchal-na-prohrama-ukrains-ka-mova-dlia-molodshykh-spetsialistiv-spryiatye-pidhotovtsi-fakhivtsiv-novoi-heneratsii/> (Дата звернення 16.06.2019)
2. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (Дата звернення 16.06.2019).
3. Мацько Л. Матимемо те, що зробимо. Дивослово, 2001. Випуск 9. С. 2–3
4. Пономарів О. Про найпоширеніші мовні помилки в радіо- й телебаченні. URL: <https://detector.media/infospace/article/125677/2017-05-10-pro-naiposhirenishi-movni-pomilki-v-radio-i-teleefiri/> (Дата звернення 19.06.2019).
5. Семенов О.М. Культура наукової української мови: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
6. Характеристика сертифікаційної роботи з української мови і літератури. URL: <http://testportal.gov.ua/sertificat/> (Дата звернення 16.06.2019)
7. Холковська І.Л. Інтерактивні методи навчання у підготовці майбутніх учителів до попередження і розв'язання педагогічних конфліктів. Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Теоретичні та методичні засади особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя» (Вінниця). ТОВ «Нілан ЛТД». 2014. С. 160-164.

References

1. Antoniuk, T.M., Avdikovska, L.M., Kabanenko, A.M., Kovalevska, L.B., Stryzhakovska O.S. (2018) *Ukrainska mova. Modelna navchalna prohrama dlia zakladiv osvity, shcho zdiisniuiut pidhotovku molodshykh spetsialistiv na osnovi bazovoi zahalnoi serednoi osvity.* [Ukrainian language. Model curriculum for educational institutions providing training for junior specialists on the basis of basic general secondary education]. Retrieved from: <https://imzo.gov.ua/2018/09/28/navchal-na-prohrama-ukrains-ka-mova-dlia-molodshykh-spetsialistiv-spryiatye-pidhotovtsi-fakhivtsiv-novoi-heneratsii/> [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» [Law of Ukraine «About Higher Education»]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].
3. Matsko, L. (2001) *Matymemo te, shcho zrobymo* [We will have what we do]. *Dyvoslovo*, 9, 2-3 [in Ukrainian].
4. Ponomariv, O. (2017) *Pro naiposhyrenishi movni pomylyky v radio- y teleefiri* [About the most common language errors in the radio and television]. Retrieved from: <https://detector.media/infospace/article/125677/2017-05-10-pro-naiposhyrenishi-movni-pomilki-v-radio-i-teleefiri/> [in Ukrainian].
5. Semenoh, O.M. (2010) *Kultura naukovoï ukrainskoï movy: navch. posib.* [Culture of scientific Ukrainian language]. Kyiv: VTs "Akademiiia" [in Ukrainian].
6. *Kharakterystyka sertyfikatsiinoï roboty z ukrainskoï movy i literatury* [Characteristics of certification work in the Ukrainian language and literature] Retrieved from: <http://testportal.gov.ua/sertificat/> [in Ukrainian].
7. *Holkovska, I.L. (2014) Interaktyvni metody navchannia u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv do poperedzhennia i rozviazannia pedahohichnykh konfliktiv* [Interactive teaching methods for preparing future teachers to prevent and resolve pedagogical conflicts.] – Materials of the international scientific and practical Internet conference "Theoretical and methodological principles of personal and professional development of the future teacher" (p. 160-164). Vinnytsia: TOV «Nilan LTD» [in Ukrainian].

FORMATION OF SPEECH COMPETENCE OF THE JUNIOR SPECIALISTS ON JOURNALISM: ANALYSIS OF THE SURVEYS AND QUESTIONARIES

N.P. Ponomarenko

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Ukraine

Abstract. *In the article the status of the formation of speech competence of the journalism junior specialists is analyzed. The author organizes the results of the surveys and questionnaires about the status of the speech competence formation among journalism junior specialists, which was conducted by instructors and students of the mentioned above specialty and outlines key characteristics of the students' speech competence, and preparedness of the instructors to formal speech competence.*

Formulation of the problem. *According to the analysis of TV, radio, various types of the publications, there are insufficient level of the speech skills and abilities formation, insufficient level of development of the building expressions without violation speech norms skills among qualified media workers. Respectively high level of the formation of professional speech competence of the journalism specialists contributes to enhancement of the professional skills and professional self-realization. At the same time the status of the speech competence of media specialists is an important factor of formation speech competence among citizens, because media is an ideal example for the majority of recipients in language learning and mastering speech abilities and skills.*

Materials and methods: *analysis, questioner, survey of instructors and students, generalization and systematization of the obtained results.*

Results. *As the result of questioners and surveys of the students and instructors of Mechanical-engineering College of Sumy State University, Barsk Humanitarian and Pedagogical College named after M.Hryshevskogo, College University of Modern Knowledge defined low level of the speech competence formation among future journalism junior specialists is outlined. It is explained by the number of reasons: insufficient level of instructors' preparation, whose work with the students of the major 061 Journalism ("Publishing and Editing") and the instructors of this major, the status of the speech competence formation of the future journalism junior specialists. The formed competence of future journalism professionals contributes to the high level of performance of the components of his professional activities. We consider the search for effective methods and methods of forming the language competence of future junior journalism specialists, because this is urgent problem of preparing students of the specialty 061 Journalism in college.*

Conclusions. *Educators and education applicants pointed out to the problems of speech competence formation (insufficient amount of time, low level of methodological support for disciplines, workload of the instructors by the other forms of work, concentration of the attention during learning of Ukrainian language as general education class for preparation to the independent external evaluation), the reasons of the low level of formation mentioned competence among graduates (bilingual environment, dominant status of the Russian language in the media and Internet environment) and insisted on effective forms of work with the purpose of the formation of the speech competence components among journalism junior specialists. The features of implementation pedagogical learning technologies to the process of formation speech competence among journalism junior specialists need further study.*

Key words: *future journalism junior specialist, speech competence, formation of the speech competence, institution of higher education I-II accreditation level, instructor, questionnaires.*